

Paul Bowles

Zavetje neba

(odlomek)

XVIII

Poveljniku vojaške postojanke Bou Noura, poročniku d'Armagnacu, se je zdelo tamkajšnje življenje polno, čeprav nekako nerazgibano. Najprej je bila tu nova hiša; družina mu je iz Bordeauxa poslala njegove knjige in pohištvo in užival je, ko ga je videl v novem in nenavadnem okolju. Potem so bili domačini. Poročnik je bil dovolj bistroumen, da si je ob njih vztrajno dovoljeval razkošje nenadutosti. Njegova odprtost do ljudi iz Bou Noure je temeljila na prepričanju, da so dostopen del velikega, skrivnostnega plemena, od katerega bi se Francozi lahko veliko naučili, če bi se le potrudili. In ker je bil izobražen človek, mu drugi vojaki iz postojanke, ki bi uživali, če bi mogli spraviti vse domačine za bodečo žico in jih pustiti gniti na soncu ("*... comme on a fait en Tripolitaine*"), niso zamerili njegovega noro dobrovoljnega načina, zadovoljili so se s tem, da so drug drugemu govorili, da bo nekega dne že prišel k pameti in spoznal, kakšna nevredna sodrga so v resnici. Poročnikovo pristno navdušenje za domačine se je obdržalo tri leta. Približno v času, ko se je naveličal svojega pol ducata ljubic z Ouled Naïla, je bilo obdobja velike simpatije do Arabcev konec. Postal ni nič manj pravičen; le znenada je prenehal razmišljati o njih in začel jih je imeti za nekaj, kar bo vselej tu.

Istega leta se je za šest tednov vrnil v Bordeaux. Tam je obnovil svoje stike z mlado damo, ki jo je poznal iz mladih let; vendar mu je postala znenada zelo zanimiva, ko je prišel čas za njegovo vrnitev k dolžnostim v Severno Afriko, ona pa je zatrdila, da se ji nič ne zdi bolj čudovitega in zanimivega od preživljanja preostanka življenja v Sahari in da se ji zdi on najsrečnejši človek na svetu, ko pa se znova vrača tja. Začela sta si dopisovati in pisma so potovala sem ter tja med Bordeauxem in Bou Nouro. Nepolno leto pozneje je šel v Alžir in jo pričakal, ko je stopila z ladje. Medene tedne sta preživela v majhni, z bugenvilijo prerasli vili pri Mustapha-Supérieureu (vsak dan je deževalo) in potem sta se skupaj vrnila v sončne ujme Bou Noure.

Poročniku ni bilo mogoče vedeti, kako se je njeno pričakovanje ujemalo s tistim, kar se ji je pokazalo kot resničnost; ni vedel, ali ji bo vseč ali ne. Zdaj pa je bila že spet v Franciji, kjer je čakala na rojstvo njunega prvega otroka. Kmalu se bo vrnila in potem bo vedeti lažje.

Zdaj pa mu je bilo dolgčas. Ko je gospa d'Armagnac odšla, je skušal poročnik nadaljevati svoje poprejšnje življenje tam, kjer ga je pretrgal, vendar so se mu po razmerju, na kakršno se je navadil v zadnjem času, zdela dekleta iz Bou Noure zoprn preprosta. In zamotil se je tako, da je k svoji hiši prizidaval še eno sobo, s katero naj bi ob vrnitvi presenetil ženo. Bila naj bi nekak arabski salon. Že so prinesli čajno mizico in kavče in kupil je tudi veliko volneno preprogo kremne barve za zid in ovčji koži za tla. Ko je urejal sobo, pa so se začele težave.

Težave sicer niso bile prav resne, so pa motile njegovo delo, tega ni bilo mogoče spregledati. Še več, ker je bil dejaven moški, se je vselej dolgočasil, kadar je bil obsojen na posteljo, in zdaj je bil v njej že več dni. Pravzaprav je šlo za smolo; ko bi se zgodilo komu drugemu, recimo domačinu ali celo komu njegovih podrejenih, stvari ne bi bilo treba posvečati toliko pozornosti. Vendar je imel to smolo, da je zadevo nekega jutra, ko je bil na svojem obhodu po vaseh, ki jih je obiskoval dvakrat na teden, odkril sam. In tako je postala uradna in pomembna. Bilo je tik za zidovi Igherma, ki ga je vselej obiskal po Tolfi, peš je šel prek pokopališča in se nato vzel na hrib; od velikih vrat v Ighermu je videl dolino spodaj, kjer ga je v tovornjaku čakal vojak iz postojanke, da ga pobere in odpelje v Beni Isguen, preveč oddaljen za

pešačenje. Ko je že hotel iti skozi vrata in v mesto, mu je pozornost pritegnilo nekaj, kar bi moralo biti videti povsem vsakdanje. Mimo je stekel pes in nekaj nosil v ustih, nekaj velikega in sumljivo rožnatega, in del te reči se je vlekel po tleh. In on je strmel v ta predmet.

Nato se je sprehodil ob zidu in srečal je še dva psa, ki sta k njemu prihajala s podobnim plenom. Končno je našel tisto, kar je iskal: bil je otrok, in po vsem sodeč je bil ubit tisto jutro. Zavit je bil v strani starih števil *L'Echo d'Algier* in stlačen v plitvo jamo. Ko je zaslišal nekaj ljudi, ki so bili tisto jutro na tej strani obzidja, je ugotovil, da so kmalu po sončnem vzhodu videli, kako skozi vrata prihaja neka Jamina bent Rhaissa, in to ni bilo nič običajnega. Brez težav je izsledil Jamino; s svojo mamo je živela v bližini. Najprej je histerično zanikala kakršno koli vedenje o zločinu, a ko jo je odpeljal na samo, iz hiše, na rob vasi, in se pet minut z njo pogovarjal na način, ki se mu je zdel 'razumen', mu je mirno povedala vso zgodbo. Njen ne najmanj presenetljivi del je bil ta, da je nosečnost zmogla skriti pred mamo, ali pa je tako vsaj trdila. Poročnik temu ni hotel verjeti, dokler ni premislil o številu spodnjih kril, ki so jih nosile ženske te pokrajine; nato se je odločil, da govori resnico. Mamo je s pomočjo zvijače spravila iz hiše, rodila otroka, ga zadavila in ga zavitega v časopis odnesla iz vasi. Ko se je mama vrnila, je že pomivala tla.

Jamino je še najbolj zanimalo, kdo je poročniku pomagal, da jo je našel. Bila je očarana, kako gladko je odkril, kaj je naredila, in to mu je povedala. Ta primitivna brezskrbnost ga je prav zabavala in kake četrt ure si je res privoščil razmišljanje, da bi lahko preživel noč z njo. A ko jo je prisilil, da je šla z njim do ceste, kjer ga je čakal tovornjak, je na te fantazije izpred nekaj minut že gledal z začudenjem. Odpovedal je obisk v Beni Isguenu in odpeljal dekle naravnost v svojo pisarno. Nato se je spomnil otroka. Ko je bila Jamina varno zaklenjena, je z vojakom pohitel nazaj na tisti kraj in v dokaz pobral drobne dele telesca, ki so bili še tam. Zaradi teh koscev mesa je bila Jamina nameščena v bližnjem zaporu. Tam naj bi počakala na selitev v Alžir na sojenje. Vendar ni sojenja nikdar bilo. Med njeno tretjo nočjo v zaporu je siv škorpion na poti po tleh celice odkril v enem izmed kotov nepričakovano toploto in se zatekel tja. Ko se je Jamina v snu zdrznila, se je zgodilo neizbežno. Želo jo je zbadlo v tilnik; nikdar se ni

zavedela. Novica o njeni smrti se je naglo razširila po mestu, v njej pa je manjkala nadrobnost o škorpionu, tako da je bila končna in nazadnje uradna različica domačinov ta, da se je nad dekletom znesel cel garnizon, s poročnikom vred, nato so jo priročno umorili. Seveda tej zgodbi ni vsakdo verjel, vendar je bilo nedvomno, da je umrla v francoskem skrbništvu. Kar koli že so verjeli domačini, poročnikov prestiž se je dokončno razgubil.

Poročnikova nenadna nepriljubljenost je imela takojšnje posledice: delavcev, ki naj bi nadaljevali graditev novega salona, ni bilo več v hišo. Zidar je za vsak primer sicer prišel, vendar je ves dan s služabnikom Ahmedom posedal na vrtu in ga prepričeval, naj niti en dan več ne služi takšni pošasti. In poročniku se je povsem pravilno zdelo, da se ljudje na cesti umikajo, da ga ne bi bilo treba srečati. Še zlasti ženske so se bale njegove navzočnosti. Ko se je izvedelo, da je kam prišel, so se okoliške ulice izpraznile kar same od sebe; ko se je sprehajal, je slišal le tleskanje z vrati. Če so šli mimo njega moški, so obračali poglede stran. Te reči so prizadele hud udarec njegovemu upravniškemu ugledu, vendar so nanj vplivale manj od spoznanja, ki ga je obšlo prav tistega dne, ko se je zatekel v posteljo s kombinacijo krčev, omotice in slabosti, da je bil njegov kuhar, ta iz neznanega razloga ni zapustil službe, bratranec pokojne Jamine.

Ko je iz Alžira prišlo pismo njegovega nadrejenega, ni bil nič srečnejši. Ni bilo dvoma, je pisalo, o pravičnosti njegovega postopka; dokazni material je bil v kozarcu s formaldehidom v Bou Nouri in dekle je priznalo. Vendar je pismo grajalo poročnikovo brezbriznost in, to ga je še bolj prizadelo, zastavljalo vprašanje o njegovi sposobnosti shajanja s 'krajevno psihologijo'.

Ležal je v postelji in gledal pod strop; počutil se je šibak in nesrečen. Čas, da mu Jacqueline pripravi opoldanski *consommé*, je že skoraj prišel. (Ob prvem krču se je znebil kuharja, toliko je o krajevni psihologiji že vedel.) Jacqueline se je rodila v Bou Nouri arabskemu očetu – tako so vsaj govorili, in po njenih potezah in barvi polti je bilo temu lahko verjeti – in francoski materi, ki je umrla kmalu po porodu. Nihče ni vedel, kaj je Francozinja delala sama v Bou Nouri. A vse to je bilo pred davnim časom; Jacqueline so medse sprejeli duhovniki in jo vzgajali v misijonu. Poznala je vse pesmi, ki so jih učili – prav-

zaprav je bila edina, ki jih je poznala. Ni se naučila le peti in moliti, temveč tudi kuhati, to je bil pravi blagoslov za misijon, kajti ubogi duhovni so že mnoga leta živeli ob krajevni kuhinji in vsi so imeli uničena jetra. Ko je oče Lebrun slišal za poročnikovo nesrečo, se je nemudoma ponudil, da bo Jacqueline zamenjala njegovega kuharja in mu pripravljala dva preprosta obroka na dan. Duhovnik je prvi dan prišel sam in ob pogledu na poročnika presodil, da ne bo nobene nevarnosti, če ga dekle obiskuje, vsaj nekaj dni ne. Zanašal se je na Jacqueline, da ga bo posvarila, kako napreduje pacientovo zdravje, kajti ko bo okreval, na poročnikovo dobro obnašanje ni bilo več upati. Ko si ga je ogledal v razmetani postelji, je rekel: "Puščam jo v vaših rokah, vas pa v Božjih." Poročnik je razumel, kaj misli, in skušal se je nasmehniti, a bil je prešibak. Če je zdaj pomislil na to, pa se je nasmehnil, kajti Jacqueline se mu je zdela usmiljenja vredna suhljata kreatura, ki je nihče ne bi pogledal dvakrat.

Ta dan je prišla pozna in vsa zasopla, kajti ob Zaouiji jo je ustavil korporal Dupeyrier in ji zanj posredoval zelo pomembno sporočilo. Šlo je za tujca, Američana, ki je izgubil potni list.

"Američana?" je ponovil poročnik. "V Bou Nouri?" Da, je rekla Jacqueline. Bil je z ženo, bila sta v Abdelkaderjevem penzionu (drugje tudi nista mogla biti, saj je bila to edina namestitvena možnost kakršne koli vrste v teh krajih) in v Bou Nouri sta bila že več dni. Gospoda je celo videla; mlad je še.

"No," je rekel poročnik, "lačen sem. Kaj pa, če bi danes jedli malo riža? Ga lahko pripravite?"

"Da, seveda, gospod. Vendar mi je rekel, da je pomembno, da vidite Američana še danes."

"Kaj pa govorite? Zakaj bi ga gledal? Saj ne morem najti njegovega potnega lista. Ko boste šli nazaj v misijon, stopite na postojanko in povejte korporalu Dupeyrierju, naj reče Američanu, da mora v Alžir, k svojemu konzulu. Če tega še ne ve," je dodal.

"Ah, *ce n'est pas pour ça!* Gre za to, da je obtožil gospoda Abdelkadra, da mu je ukradel potni list."

"Kaj?" je zarjovel poročnik in se usedel.

"Da. Včeraj je napisal prijavo. In gospod Abdelkader pravi, da ga boste prisilili, naj jo umakne. In zato ga morate videti še danes." Jac-

queline je njegov odziv očitno razveselil. Odšla je v kuhinjo in začela glasno ropotati s posodo. Plavalala je v svoji namišljeni pomembnosti.

Poročnik se je zrušil nazaj v posteljo in začelo ga je skrbeti. Bilo je nujno, da Američan prekliče obtožbo, ne le zato, ker je bil Abdelkader star prijatelj, ki ne bi mogel ukrasti ničesar, še zlasti zato, ker je bil eden najbolj znanih in najbolj cenjenih mož v Bou Nouri. Kot lastnik gostišča je bil v tesnih prijateljskih zvezah z vozniki vseh avtobusov in tovornjakov, ki so šli tam skozi; v Sahari so to pomembni ljudje. Med njimi ni bilo zanesljivo niti enega, ki ne bi ob takšni ali drugačni priložnosti prosil Abdelkadra za kredit pri obrokih ali prenočevanju; večina si je od njega sposodila celo denar. Za Arabca je bil pri denarju osupljivo zaupljiv in nenatančen, tako pri Evropejcih kot pri svojih rojakih, in zato so ga imeli vsi radi. Ni bilo le nepredstavljivo, da bi ukradel potni list – enako nezaslišano je bilo, da je bil česa takega sploh obtožen. Korporal je imel glede tega prav. Prijavo je treba takoj umakniti. "Še en udarec nesreče," je pomislil. "Zakaj mora biti Američan?" Vedel bi, kako prepričati Francoza, brez težav. A Američan! Ga je že kar videl: gorilast nasilnež z besnim izrazom na obrazu, cigara v koticu ustnic, nemara avtomatska pištola v stranskem hlačnem žepu. Brez dvoma med njima ne bo pogovora, saj nihče ne bo dovolj razumel jezika drugega. Skušal se je spomniti svoje angleščine: "Gospod, moram vas, molim, da boste ..." "Moj dragi gospod, dovolite mi, prosim, naj vas opomnim ..." Nato se je spomnil, da je slišal, da Američani sploh ne govorijo angleščine, temveč svoj jezik, ki ga razumejo le oni sami. Najbolj neprijetno od vsega pa je bilo, da bo on v postelji, Američan pa bo lahko hodil po sobi in imel bo vse prednosti, telesne in moralne.

Nekoliko je zagodrnjal, ko se je usedel, da bi pojedel juho, ki jo je prinesla Jacqueline. Zunaj je pihal veter in psi nomadske naselbine ob cesti so začeli lajati; če sonce ne bi sijalo tako svetlo, da so se premikajoči se palmovi listi lesketali kot steklo, bi za hip mislil, da je sredi noči – zvoki vetra in psov bi bili natanko enaki. Pojedel je kosilo; ko je bila Jacqueline pripravljena za odhod, ji je rekel: "Pojdite na postojanko in povejte korporalu Dupeyrieru, naj ob treh pripelje Američana sem. Sam naj ga pripelje, ne pozabite."

"*Oui, oui,*" je rekla, še zmeraj v stanju akutnega zadovoljstva. Če je že zamudila zadevo z detomorom, je bila vsaj pri novem škandalu od samega začetka.

Prevedel Andrej Blatnik